

Sygn. akt III AUa 1659/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Jankowska (spr.)

Sędziowie SA – Genowefa Glińska

SA – Grażyna Korycińska

Protokolant sekr. sądowy – Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2012 r. w Warszawie

sprawy M. G. (1)

*przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział
w W.*

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji M. G. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydziału Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 lipca 2011 r. sygn. akt XIV U 1542/10

oddala apelację.

(-) E. J.

(-) G. G.

(-) G. K.

Sygn. akt III AUa 1659/11

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 lipca 2011 r. oddalił odwołanie M. G. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z dnia 23 lipca 2010 r. odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z uzasadnienia decyzji wynika, że odwołująca się została orzeczeniem Komisji Lekarskiej organu rentowego uznana za osobę częściowo niezdolną do pracy na okres do dnia 31 grudnia 2010 r., a częściowa niezdolność powstała w dniu 28 lipca 2009 r. W ostatnim 10-leciu przed powstaniem niezdolności do pracy udokumentowany został okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 8 lat i 1 miesiąc. Odwołująca się udowodniła łącznie 34 lata 4 miesiące i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych, które zakończyły się w dniu 29 sierpnia 2007 r. Odwołująca się nie spełniła warunku z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), bowiem niezdolność do pracy powstała o upływie 18-tu miesięcy od ustania okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ustalił i zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 1 grudnia 2010 r. dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty okulisty, ortopedy, neurologa, internisty i reumatologa celem ustalenia czy odwołująca się jest całkowicie lub częściowo niezdolna do pracy zarobkowej, a jeśli tak to od kiedy, czy niezdolność do pracy powstała przed 29 sierpnia 2007 r., czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeśli okresowa to na jako okres.

Biegły sądowy z zakresu neurologii w opinii z dnia 10 stycznia 2011 r. stwierdził, że odwołująca się ma w pełni sprawne funkcje manualne i motoryczne oraz dobrą koordynację wzrokowo-ruchową. Zdaniem biegłego podawane przez wnioskodawczynię bóle głowy mają charakter naczynioruchowy i nie mają istotnego znaczenia w aspekcie zdolności do pracy. Z punktu widzenia neurologicznego odwołująca się nie spełnia kryterium przynajmniej częściowej niezdolności do pracy. (opinia, k. 26 a.s.).

W opinii z dnia 10 stycznia 2011 r. biegły sądowy w zakresie reumatologii rozpoznał u odwołującej zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa, głównie w odcinku szyjnym i lędźwiowym (nadmierna lordoza). Biegły stwierdził, że M. G. (1) jest w stanie ogólnym dobrym, chodzi prawidłowo, ruchy w stawach obwodowych są zachowane, ręce bez odchyień. Po przeanalizowaniu całości materiałów dowodowych biegły stwierdził, że aktualny stopień uszkodzenia chorobą zwyrodnieniową organizmu nie daje podstaw do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy (opinia, k. 29 a.s.).

Biegły specjalista chorób wewnętrznych stwierdził, że schorzenia odwołującej z zakresu chorób wewnętrznych nie osiągnęły poziomu chorobowego i nie spowodowały powikłać w stopniu pozwalającym orzec o jej niezdolności do pracy – nawet częściowej (opinia, k. 30 a.s.).

W opinii z dnia 24 lutego 2011 r. biegły okulista stwierdził, że odwołująca wymaga okresowych kontroli okulistycznych i przyjmowania leków miejscowo, ale stan narządu wzroku jest dobry i nie powoduje niezdolności do wykonywania pracy. (opinia, k. 49 a.s.).

Biegły specjalista chirurg-ortopeda-traumatolog w opinii z dnia 30 marca 2011 r. podał, że w wyniku badania ortopedycznego nie stwierdził u odwołującej się istotnego upośledzenia sprawności ruchowej (prawidłowy chód bez utykania, poprawna ruchomość odcinka kręgosłupa oraz chwytność obu dłoni) przy braku zniekształceń anatomicznych stawów kończyn górnych i dolnych. Podał, że ujawnione zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne w odcinku szyjnym i lędźwiowym kręgosłupa, same przez się nie powodują istotnego upośledzenia sprawności ruchowej i nie są przyczyną niezdolności do pracy badanej, predysponują jedynie do wtórnej patologii neurologicznej poprzez drażnienie struktur neurologicznych – jednak istnienie takiej patologii wyklucza opinia biegłego neurologa. Biegły uznał, że wnioskodawczyni nie spełnia kryteriów przynajmniej częściowej niezdolności do pracy, jest zdolna do pracy zgodnie z kwalifikacjami. (opinia, k. 60-61 a.s.).

Zgodnie z art. 57 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.), renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 1 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W art. 57 ust. 1 powołanej ustawy określono warunki konieczne do powstania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Warunki te muszą być spełnione łącznie: posiadanie wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, niezdolność do pracy, która powinna powstać nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów wymienionych w ustawie (z uwzględnieniem art. 57 ust. 2).

W myśl art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Zgodnie z ust. 2 i 3 wskazanego przepisu całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Art. 107 wskazanej ustawy stanowi, że prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz ich wysokość świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie.

Specyfika ryzyka niezdolności do pracy przejawia się w niestałości tego stanu faktycznego i prawnego. Nawet bowiem w razie orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy istnieć mogą rokowania co do odzyskania tej zdolności, co upoważnia organ rentowy do przyznania renty okresowej, a nie stałej. W związku z tym prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy może ulec następującym zmianom: zmianie kwalifikacji niezdolności do pracy, jej ustaniu lub ponownemu powstaniu. W aspekcie formalnoprawnym następuje więc miana rodzaju pobieranej renty, utrata renty lub ponowne nabycie (ewentualnie przywrócenie według reguł art. 6) renty z tytułu niezdolności do pracy.

W wyroku I UK 356/04 z dnia 27 października 2005 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że ocena zdolności do pracy wymaga ustalenia stanu zdrowia i jego wpływu na zdolność wykonywania pracy zarobkowej. Poczynienie tych ustaleń wymaga wiadomości specjalnych, z reguły nie jest możliwe do dokonania samodzielnie przez sąd.

Na okoliczność ustalenia faktu i ewentualnie stopnia niezdolności do pracy, Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów okulisty, neurologa, internisty, ortopedy i reumatologa. Każdy z biegłych z zakresu swojej specjalizacji stwierdził, że odwołująca nie spełnia kryteriów przynajmniej częściowej niezdolności do pracy i tym samym nie wskazali daty powstania niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy dał wiarę orzeczeniu Komisji Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 lipca 2010 r. i przyjął, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy do 31 grudnia 2010 r. Data powstania częściowej niezdolności do pracy to 28 lipiec 2009 r.

Bezsporne jest, że ubezpieczona w ostatnim 10-leciu przed dniem powstania niezdolności do pracy, tj. 28 lipca 2009 r. udokumentowała okres składkowy wynoszący 8 lat i 1 miesiąc. Ostatni okres składkowy, tj. okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych ustał jednak 29 sierpnia 2007 r. Tym samym niezdolność do pracy odwołującej się powstała w okresie dłuższym niż 18 miesięcy po ustaniu okresów składkowych i nieskładkowych. Dla uzyskania uprawnień rentowych konieczne jest, aby niezdolność do pracy powstała nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów enumeratywnie wskazanych w art. 57 ust. 1 pkt 3 (tzw. okres przedłużonej ochrony ubezpieczeniowej).

Z tych wszystkich względów nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

W apelacji od powyższego wyroku M. G. (1) kwestionuje rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego. Podnosi, że pozostaje pod stałą opieką lekarzy specjalistów, korzysta z rehabilitacji, systematycznie przyjmuje leki, jest na diecie a mimo to odczuwa bóle kręgosłupa, gałek ocznych, cierpi na zawroty głowy, uzyskała 18 października 2010 r. orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności, które umożliwiło jej podjęcie zatrudnienia w Zakładzie Pracy (...) na pół etatu. Jej stan zdrowia nie uległ poprawie, nie rozumie dlaczego ma składać ponowny wniosek o rentę. Sąd Okręgowy oparł się

wyłącznie na zdaniu lekarzy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i biegłych sądowych, których, jej zdaniem, interesuje tylko czy pacjent korzystał z sanatorium, a ona nie mogła wyjechać do sanatorium z uwagi na syna narkomana i brata z niedorozwojem umysłowym. Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zdecydował na podstawie art. 382 k.p.c. uzupełnić postępowanie dowodowe o dowód z uzupełniającej łącznej opinii biegłych sądowych: neurologa i chirurga – ortopedy – traumatologa celem udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy orzeczone przez organy orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych niezdolności do pracy odwołującej się M. G. (1) od dnia 28 lipca 2009 r. (data badania (...)) do dnia 31 grudnia 2010 r. to niezdolność częściowa czy całkowita, czy występowała przed dniem 28 lipca 2009 r., a jeżeli tak to kiedy?

Biegli podtrzymali swoje opinie wydane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. W ocenie neurologicznej istnieją niewielkie zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa bez zespołu neurologicznego oraz przebyte operacje zespołu części nadgarstka prawego (dnia 25.10.2010 r.) bez upośledzenia funkcji dłoni. W ocenie ortopedycznej zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego bez ewidentnego upośledzenia sprawności ruchowej. Istniejący zespół cieśni obustronnie nie stanowi o istotnym upośledzeniu funkcji manualnych. Przebyta operacja polegająca na odbarczeniu nerwu pośrodkowego prawego w dniu 25.10.2010 r. spowodowała wystąpienie neuropatii uciskowej tego nerwu, a po stronie lewej brak jest cech klinicznych uszkodzenia nerwu pośrodkowego (opinia k. 103). W ocenie biegłych M. G. nie spełniała kryteriów niezdolności do pracy ani przed dniem 28.08.2009 r., ani w okresie od 28 lipca 2009 r. do dnia 25 października 2010 r. (data operacji). Blizna po zabiegu wymaga przeciętnie do 6-ciu tygodni gojenia i pacjent odzyskuje pełną ruchomość nadgarstka. W tym okresie odwołująca się nie była zdolna do pracy z powodu wczesnego okresu pooperacyjnego (opinia k. 108). Ocena występowania niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych z dziedziny medycyny. Zatem niezbędnym dowodem w sprawie jest opinia lekarska specjalistów odpowiednich do rodzaju schorzeń. Bezsporne jest, że właśnie takie dowody zostały w sprawie przeprowadzone. Opinie biegłych, w ocenie Sądu Apelacyjnego są przekonywujące. Biegli odnieśli się do przedłożonej dokumentacji lekarskiej, fachowo i dokładnie uzasadnili swoje wnioski. Dla oceny zasadności odwołania M. G. od zaskarżonej decyzji istotna jest okoliczność, że przed 28 lipca 2009 r. nie była ona osobą niezdolną do pracy nawet w stopniu częściowym a okres 18-to miesięczny po ustaniu okresów składkowych i nieskładkowych upłynął 1 marca 2009 r. Odwołująca się pracowała jako pomoc apteczna, praca tego typu nie wymaga istotnego wysiłku fizycznego, a biegli nie stwierdzili upośledzenia sprawności ruchowej tułowia i kończyn ani upośledzenia funkcji dłoni. Niepełnosprawność, zwłaszcza w stopniu lekkim, jest odmiennym stanem od niezdolności do pracy wynikającej ze stałego lub okresowego ograniczenia sprawności organizmu uniemożliwiającego pracę zawodową. Odwołująca się podjęła zatrudnienie mimo orzeczonego stopnia niepełnosprawności.

Apelacja M. G. z powyższych względów podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

G. G.

G. E. J.

ac